

Surname _____

Forename(s) _____

Centre Number _____

Candidate Number _____

Candidate Signature _____

I declare this is my own work.

GCSE

POLISH

H

Higher Tier Paper 3 Reading

8688/RH

Wednesday 12 June 2024 Afternoon

Time allowed: 1 hour

At the top of the page, write your surname and forenames, your centre number, your candidate number and add your signature.

[Turn over]

J U N 2 4 8 6 8 8 R H 0 1

MATERIALS

You will need no other materials.

INSTRUCTIONS

- **You must NOT use a dictionary.**
- **Use black ink or black ball-point pen.**
- **Answer ALL questions.**
- **You must answer the questions in the spaces provided. Do NOT write on blank pages.**
- **If you need extra space for your answer(s), use the lined pages at the end of this book. Write the question number against your answer(s).**
- **In SECTION A, answer the questions in ENGLISH.
In SECTION B, answer the questions in POLISH.
In SECTION C, translate the passage into ENGLISH.**

- **Do all rough work in this answer book. Cross through any work you do not want to be marked.**

INFORMATION

- **The marks for questions are shown in brackets.**
- **The maximum mark for this paper is 60.**

DO NOT TURN OVER UNTIL TOLD TO DO SO

SECTION A**Questions and answers in ENGLISH**

Answer ALL questions in the spaces provided.

0	1
----------	----------

WALKING IN ALEJE UJAZDOWSKIE

Read this adapted extract from the novel 'Dzieci ulicy' by Janusz Korczak.

Write T if the statement is TRUE.

F if the statement is FALSE.

NT if the statement is NOT IN THE TEXT.

W pogodny dzień Alejami Ujazdowskimi w Warszawie spacerowały tłumy ludzi. Mieszkańcy spieszyli się, by nacieszyć się ostatnim wrześniowym słońcem. Za niedługo trzeba się będzie ukryć w ciemnych domach i czekać całe pół roku,

aż warszawskie drzewa puszcza pierwsze wiosenne liście.

Środkiem ulicy jechały dorożki*, w których siedziały pięknie ubrane panie w sukniach udekorowanych drogimi piórami. Modni panowie w wysokich kapeluszach pozdrawiali znajomych.

Wśród spacerowiczów było wiele głodnych dzieci, sprzedających ostatnie letnie kwiaty. Ich twarze były zmęczone i smutne.

Z daleka, uważnym okiem obserwował je mężczyzna. Szedł sam, w mundurze i w czapce żołnierskiej. Jego zimny wzrok i poważna mina wzbudzały w dzieciach strach.

***dorożka – carriage**

[Turn over]

0	1	.	1
---	---	---	---

**The residents visited Aleje
Ujazdowskie in the afternoons.
[1 mark]**

0	1	.	2
---	---	---	---

**It was a sunny spring day.
[1 mark]**

0	1	.	3
---	---	---	---

**All the inhabitants of Warsaw
were rich people. [1 mark]**

0	1	.	4
---	---	---	---

**The street was crowded.
[1 mark]**

0	1	.	5
---	---	---	---

People were happily buying flowers. [1 mark]

0	1	.	6
---	---	---	---

The children were poor. [1 mark]

0	1	.	7
---	---	---	---

The man watching the children was a police officer. [1 mark]

7

[Turn over]

0 2

PARENTHOOD EXPERIENCE

Read the statements from five Polish parents about parenthood.

- ALICJA** Dzielimy się z mężem wszystkimi obowiązkami po równo, ale decyzje finansowe dotyczące domu podejmuję głównie ja.
- KAROL** Od pięciu lat wychowuję dwie dorastające córki, z którymi mam wyjątkową więź. Samotne rodzicielstwo nauczyło mnie lepszego rozumienia kobiet.
- DARIA** Mimo tego, że sama utrzymuję dzieci, moje poczucie własnej wartości wzrosło. Czuję się pełna wiary w swoje możliwości.

PIOTR Kto by pomyślał, że jako ojciec, stanę się mistrzem kuchni, specjalistą od najnowszej mody, a nawet doradcą w sprawach sercowych?

NATALIA W naszej rodzinie uczymy dzieci samowystarczalności, ale wiedzą, że zawsze mogą na nas polegać.

Write

A for Alicja.

K for Karol.

D for Daria.

P for Piotr.

N for Natalia.

[Turn over]

Write the first letter of the correct name in each box.

0 2 . 1

Who speaks about self-sufficiency? [1 mark]

0 2 . 2

Who gained new skills? [1 mark]

0 2 . 3

Who feels independent? [1 mark]

0	2	.	4
---	---	---	---

Whose confidence increased?
[1 mark]

0	2	.	5
---	---	---	---

Who has a special bond with their children? [1 mark]

5

[Turn over]

0 3

FORGOTTEN CHRISTMAS CUSTOMS

Read an article about forgotten Polish Christmas customs.

Według historyków tradycje ludowe Bożego Narodzenia sięgają czasów dawnych Słowian. Wigilia, do XI wieku obchodzona 21 grudnia, była uważana za początek roku. Była to noc, od której zależało powodzenie rodziny w nadchodzącym roku.

Wiele ówczesnych zwyczajów związanych było z przesądami*. Na przykład wierzono, że pierwszymi gośćmi w wieczór wigilijny powinni być chłopcy, bo tylko oni przynosili domownikom szczęście i spokój. Gospodarze hojnie częstowali ich pysznymi słodyczami.

Wieczór ten był też wyjątkową okazją do połączenia się z duszami zmarłych

członków rodziny. Pusty talerz, jaki dziś stawiamy na stole dla niespodziewanego gościa, dawniej był przeznaczony dla powracających dusz zmarłych.

Noc wigilijna była również ważna dla panien. Według tradycji każda panna powinna o północy wyjść przed dom i słuchać, czy szczeka pies. Tylko te, które usłyszały zwierzę, miały szansę wyjść za mąż w nowym roku.

***przesąd – superstition**

[Turn over]

Answer the questions in ENGLISH.

0 3 . 1

**What was the significance of Christmas Eve in the past? Give TWO details.
[2 marks]**

1

2

0 3 . 2

**Why did people wish for boys to visit them first on Christmas Eve?
Give ONE detail. [1 mark]**

0	3	.	3
---	---	---	---

**In the past, who was the empty plate for?
[1 mark]**

0	3	.	4
---	---	---	---

**What was the meaning of dogs barking on
Christmas Eve? [1 mark]**

5

[Turn over]

0 4

CASTLE IN OGRODZIENIEC

Read an article on a Polish website for tourists.

Popularność, położonego pośród malowniczych krajobrazów Zamku Ogrodzieniec, rośnie z roku na rok. Zainteresowanych historią i szukających przygód turystów głównie przyciągają jego tajemnicze legendy oraz liczne atrakcje, które niestety nie zawsze są najtańsze.

Historia zamku sięga czasów króla Kazimierza Wielkiego, który wybudował tę uzbrojoną warownię* na popularnym szlaku handlowym. W ten sposób dawał schronienie bogatym kupcom podróżującym na północ wzdłuż Wisły.

Ruiny budzą zachwyty majestatycznymi murami u każdego zwiedzającego. Nic dziwnego, że upodobali go sobie

również artyści, szczególnie reżyserzy. Nakręcono tu „Janosika”, „Zemstę”, a nawet w ostatnim czasie znany na całym świecie serial „Wiedźmin”.

Ogrodzieniec to świetne miejsce na niezapomnianą rodzinną wycieczkę. Zawody rycerzy w prawdziwych zbrojach, kolejki linowe czy park rozrywki przyciągają głównie najmłodszych turystów. Natomiast ci, którzy szukają silnych wrażeń, przyjeżdżają do zamku w poszukiwaniu duchów.

Z zamkiem związana jest legenda o czarnym psie, który do dziś straszy okolicznych mieszkańców odgłosem ciężkich łańcuchów. Jest on podobno niespokojną duszą Stanisława Warszyckiego, jednego z byłych właścicieli zamku, który w okrutny sposób traktował pracujących dla niego lokalnych chłopów.

***uzbrojona warownia – armed fortress**

[Turn over]

Write the correct letter in each box.

0 4 . 1

According to the tourists, a visit to the Castle in Ogrodzieniec is...

A	affordable.
B	impressive.
C	exciting.

[1 mark]

0 4 . 2

The castle used to serve as a...

A	merchants' refuge.
B	trading warehouse.
C	weapons storage.

[1 mark]

0 4 . 3

The ruins are **VERY** popular with...

A	film directors.
B	landscape painters.
C	theatre makers.

 [1 mark]

0 4 . 4

Families are **MAINLY** attracted by the...

A	armoury museum.
B	old railway.
C	theme park.

 [1 mark]

[Turn over]

0 4 . 5

According to the legend, Stanisław Warszycki used to...

A	have a black dog.
B	mistreat locals.
C	work on a farm.

[1 mark]

5

0 5

POLISH KARATE CHAMPION

Complete the interview using words from the list on page 23.

Write the correct letter in each box.

- JAK CZUJESZ SIĘ PO OSTATNICH MISTRZOSTWACH?**
- W moim życiu nic nie spadło mi z nieba. Niepowodzenia, których doświadczyłam, wzmocniły mnie, nauczyły, żeby nie się. Karate pokazało mi, że sukces nie cieszyłby tak, gdybyśmy nie znali smaku przegranej. Dlatego zawsze powtarzam, że kryzys może być twoim przyjacielem pod warunkiem, że potrafisz z niego wnioski.**

[Turn over]

- **CZY SUKCES JEST DLA CIEBIE ISTOTNY?**
- **Jak dla każdego sportowca! Jednak ważne jest, by nie na to, żeby sukces zawrócił w głowie.**
- **GDYBYŚ MOGŁA CZAS...**
- **Przeżyłabym swoje życie tak samo, nic nie chciałabym zmienić. Czasem bolało, ale sądzę, że dzięki trudnym przeżyciom jestem dziś w miejscu, w którym jestem i mam swój system wartości. Jest on moim drogowskazem i daje mi poczucie bezpieczeństwa.**

A	cofnąć
B	nauczyć
C	odrobić
D	poddawać
E	pozwolić
F	spełniać
G	wyciągnąć
H	wzmocnić

[4 marks]

4

[Turn over]

0 6

FINDING A HOME

Read Stefan's story about homelessness in a Polish magazine.

Od pięciu lat jestem osobą bezdomną. Społeczeństwo okazywało mi brak szacunku, podejrzewając mnie o nałogi lub lenistwo. Bez chęci zrozumienia przerzucało na mnie całą winę za moją sytuację. Ludzie zapominają, że wśród bezdomnych są osoby wykształcone. Zanim znalazłem się na ulicy, prowadziłem własną firmę.

Wychodzenie z bezdomności to nie taka prosta sprawa. Czym dłużej przebywałem poza systemem, tym powrót „do normalności” stawał się trudniejszy, a wręcz przerażający. Pomimo starań, czułem, jakbym zataczał „błędne koło”. Z jednej instytucji odsyłano mnie do drugiej, bez żadnych rezultatów.

Dalej żyłbym na ulicy, gdyby nie wsparcie, jakie otrzymałem w ośrodku w Poznaniu. Tam wreszcie mnie ktoś wysłuchał, podniósł moją samoocenę i wiarę w siebie. Bez tego nie pomogłyby ani kursy zawodowe, ani nawet nowe zatrudnienie.

[Turn over]

Answer the questions in ENGLISH.

0 6 . 1

What does society think about people without housing? Give ONE detail.

[1 mark]

0 6 . 2

How was Stefan treated by public institutions? [1 mark]

0	6	.	3
---	---	---	---

What support did Stefan consider to be most important? [1 mark]

3

[Turn over]

07

ONLINE BANKING

Read the comments of two bankers about online banking in a Polish newspaper.

JULIA TOMASZEWSKA

Dzięki nowym systemom bankowym, klient nie traci czasu na dojazdy do naszego oddziału. Dodatkowo z łatwością może sprawdzić, ile ma pieniędzy. Jednak wielu osobom brakuje bezpośredniej relacji i kontaktu z pracownikami banku. Kiedyś znałam wszystkich moich klientów i dobrze wiedziałam, kim są i jakie mają potrzeby.

KRYSTIAN JANKOWSKI

Nowoczesne rozwiązania dają klientom znacznie więcej swobody. Dzięki nim można ustawić stałe opłaty, aby nie zapomnieć, kiedy i który rachunek należy zapłacić. Niestety czasami zdarzają się awarie systemu, blokujące wszystkie

**operacje bankowe. Wtedy nawet
nie można korzystać z karty podczas
zakupów.**

[Turn over]

Write **ONE** advantage and **ONE** disadvantage of online banking for clients.

For each person complete the table in **ENGLISH**.

0 7 . 1

Julia Tomaszewska

ADVANTAGE	DISADVANTAGE

[2 marks]

0	7	.	2
---	---	---	---

Krystian Jankowski

ADVANTAGE	DISADVANTAGE

[2 marks]

4

[Turn over for Section B]

SECTION B**Questions and answers in POLISH**

Answer ALL questions in the spaces provided.

0	8
----------	----------

W SZKOLE MICHASIA

Przeczytaj zaadaptowany fragment noweli „Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela” Henryka Sienkiewicza.

Często około północy widziałem chudą i zmartwioną twarz Michasia pochylonego nad książkami. Mimo ciężkiej pracy, chłopiec nie potrafił zapamiętać reguł gramatyki łacińskiej.

Michaś był dzieckiem średniego talentu, ale wielkiej determinacji i ogromnej siły charakteru. Jego chora matka wierzyła, że dzięki szkole, Michaś będzie miał lepszą przyszłość. Dla niej się uczył. Dlatego płakał, gdy dostał złą ocenę.

Pewnego gorącego dnia, po śniadaniu, podniósł plecak z książkami i zakręciło mu się w głowie. Mało nie upadł. Jednak pomimo zmęczenia i tak poszedł do szkoły.

Jestem nauczycielem i wierzę w moc nauki, ale nie powinna być ona tragedią dla dzieci. Edukacja ma sens, gdy dziecko czuje się wspierane i zachęcane do indywidualnego rozwoju.

[Turn over]

Wpisz odpowiednie litery w kratki.

0 8 . 1

Michaś chodził późno spać, bo...

A	był głodny.
B	pisał książki.
C	uczył się.

[1 mark]

0 8 . 2

Chłopiec płakał, ponieważ...

A	nie chciał martwić matki.
B	nie lubił nauczyciela.
C	nie wierzył w siebie.

[1 mark]

0 8 . 3

Michasiowi zakręciło się w głowie, bo...

A	było bardzo gorąco.
B	był poważnie chory.
C	zapomniał zjeść śniadanie.

[1 mark]

0 8 . 4

Według nauczyciela szkoła powinna...

A	pomagać rozwijać osobowość.
B	uczyć dyscypliny.
C	zadawać dużo prac domowych.

[1 mark]

4

[Turn over]

POGODA W KRATKĘ

Czytasz na Facebooku wypowiedzi polskich uczniów na temat pogody.

MARTA

Wczoraj pogoda mnie zaskoczyła – nic tylko błyskawice i grzmoty. Dziś zza chmur wyrzało słońce, ale jutro podobno ma być silny wiatr.

36

ŁUKASZ

Jeszcze parę lat temu zimą można było jeździć na sankach. Teraz jest ciągle mokro, ale za dwa dni prognoza mówi o spadku temperatury.

Co Marta i Łukasz mówią o pogodzie?

Uzupełnij obie tabele PO POLSKU.

0 9 . 1

MARTA

W PRZESZŁOŚCI	TERAZ	W PRZYSZŁOŚCI
		Będzie wietrznie.

37

[2 marks]

[Turn over]

0 9 . 2

ŁUKASZ

W PRZESZŁOŚCI	TERAZ	W PRZYSZŁOŚCI
	Jest deszczowo/ pada deszcz.	

38

4

[2 marks]

3 9

BLANK PAGE

[Turn over]

1 0

WPŁYW CUKRU

Czytasz wypowiedź lekarza na polskiej stronie internetowej na temat zdrowia.

W XXI wieku trudno uciec od cukru – jest on wszędzie! Naukowcy nazywają go „trucizną naszych czasów” i ostrzegają przed jego destrukcyjnym wpływem. Badania wykazują, że liczba osób jedzących słodycze każdego dnia jest bardzo wysoka. Uzależnienie od cukru jest osiem razy większe niż od narkotyków czy alkoholu. Tempo życia i stres powodują, że potrzebujemy sięgnąć po coś, co działa jak „zastrzyk szczęścia”.

Wbrew powszechnemu przekonaniu, słodki batonik sportowy zamiast dodać nam energii, zwiększa poziom naszego głodu. Dzięki zawartemu w nim cukrowi odczuwamy przyjemność, a nasz mózg staje się chwilowo pobudzony. Jednak

organizm ma o wiele więcej pracy do wykonania, ponieważ cukier zamienia się w tłuszcz, który spalamy dłużej. Nie ma się co dziwić, że osoby spożywające dużo cukru, mają mniej siły i chęci do na przykład uprawiania sportu.

[Turn over]

Które CZTERY zdania są poprawne?

Wpisz odpowiednie litery w kratki.

Cukier...

A	działa relaksująco.
B	jest nieszkodliwy.
C	na długo stymuluje mózg.
D	najszybciej uzależnia.
E	poprawia wyniki sportowe.
F	powoduje ogólne osłabienie.
G	zaspokaja apetyt.
H	zwiększa poczucie głodu.

[4 marks]

4

BLANK PAGE

[Turn over]

1	1
---	---

PROGRAM WYMIANY STUDENTÓW

Czytasz list od swojej kuzynki Natalii.

Cześć!

Od ośmiu tygodni jestem na półrocznej wymianie studenckiej w Hiszpanii.

Uwielbiam przygody i nie boję się zmian, dlatego ten program okazał się strzałem w dziesiątkę!

Barcelona jest miastem pełnym atrakcji. Na lokalnym rynku można kupić tradycyjne dania hiszpańskie, a w Narodowym Muzeum Sztuki Katalonii można zapoznać się z fascynującą historią Katalończyków. Na mnie największe wrażenie wywarły oryginalne budynki zaprojektowane przez Gaudiego.

Moje stypendium bez kłopotów pokrywa koszty utrzymania i nawet starcza na niedrogie rozrywki. Dofinansowanie mojej współlokatorki Aliny jest tak

niskie, że musi dorabiać w weekendy jako korepetytorka. Czasem jest mi jej szkoda, bo zamiast zwiedzać miasto lub poznawać ludzi, Alina pracuje do późnych godzin. Nic dziwnego, że jest niezadowolona.

Mimo iż nauka hiszpańskiego zawsze sprawiała mi trudności, po przyjeździe do Barcelony wszystko się zmieniło. Już nie boję się rozmawiać z innymi, więcej rozumiem i nawet sama jestem w stanie zamówić jedzenie w restauracji.

Musisz zaaplikować o taki wyjazd. Poznasz nowe kultury, nawiążesz przyjaźnie na całe życie i co więcej, doświadczenie zdobyte na międzynarodowych uczelniach ułatwi Ci znalezienie wymarzonego stanowiska i dobrze płatnego zatrudnienia w przyszłości.

Pozdrawiam
Ada

[Turn over]

Wpisz odpowiednią literę w kratkę.

1 1 . 1

Wymiana studencka trwa...

A	cały rok.
B	osiem tygodni.
C	sześć miesięcy.

[1 mark]

1 1 . 2

Ten program jest dla osób...

A	odważnych i ciekawych.
B	z całego świata.
C	znających inne języki.

[1 mark]

1 1 . 3**W Barcelonie Adę najbardziej zachwyciła...**

A	architektura.
B	historia.
C	kuchnia.

[1 mark]**1 1 . 4****Stypendium studenckie Ady jest...**

A	w sam raz.
B	za niskie.
C	za wysokie.

[1 mark]**[Turn over]**

1 1 . 5

Dla Aliny pobyt w Barcelonie jest...

A	męczącym rozczarowaniem.
B	opłacalną praktyką.
C	towarzyskim doświadczeniem.

[1 mark]

1 1 . 6

Według Ady, najłatwiej nauczyć się hiszpańskiego...

A	na prywatnych lekcjach.
B	w naturalnym środowisku.
C	w szkole.

[1 mark]

6

BLANK PAGE

[Turn over for Section C]

SECTION C

Translation into ENGLISH

1	2
---	---

You read Gosia's message. Translate it into ENGLISH.

Przedwczoraj mieliśmy ciekawą lekcję z naszym wychowawcą na temat bezpieczeństwa w sieci. Wiadomo, że nastolatki spędzają około czterech godzin dziennie na mediach społecznościowych, dlatego razem z przyjaciółką zdecydowałyśmy się napisać o tym do gazetki szkolnej. Ważne, aby młodzi ludzie wiedzieli, jakie zagrożenia wiążą się z długotrwałym używaniem smartfona. Mam nadzieję, że zachęcimy niektórych do zamiany Internetu na coś bardziej pożytecznego. [9 marks]

BLANK PAGE

For Examiner's Use	
Question	Mark
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
TOTAL	

Copyright information

For confidentiality purposes, all acknowledgements of third-party copyright material are published in a separate booklet. This booklet is published after each live examination series and is available for free download from www.aqa.org.uk.

Permission to reproduce all copyright material has been applied for. In some cases, efforts to contact copyright-holders may have been unsuccessful and AQA will be happy to rectify any omissions of acknowledgements. If you have any queries please contact the Copyright Team.

Copyright © 2024 AQA and its licensors. All rights reserved.

G/LM/Jun24/8688/RH/G4001/V3

5 6

2 4 6 G 8 6 8 8 / R H